

ALDUNAI LAPOK

közlöny BÁCSKA számára.

Szerkesztő-hivatal:

Bárányutca, 484 sz., hová minden a lapot érdeklő
küldemények bérmentve intézendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: helybe vagy vidékre egy évre 4 forint,
félévre 2 fr., negyed évre 1 fr. oszt. ért.

Hirdetmények beiktatási díja:

Egy háromhasabos sor helye 6 kr.; ismételve
3 kr.; bélyegdíj 36 krajcár.

GAZDÁSZAT, IPAR, KERESKEDELEM.

Arkelet a bécsi börzén augusztus 6-kán.

Nemzeti kölesön	80.20	Éjsz vaspálya 1000 pft.	185.90	Hitelintézeti sorsj. 100 oft.	108.75	Budai sorsjegy 40 oft.	37.50
5% metalliques	62.25	Állam-vaspálya 200 pft.	256.50	Duna-gőzh.-tás. " 100 oft.	99.50	Windischgrätz " 20 pft.	24.50
5% magy. földt. kötv.	73.50	Nyugoti-pálya 200 pft.	191.—	Hg. Eszterházy " 40 pft.	83.—	Gr. Keglevich " 10 pft.	15.—
5% erdélyi " "	69.50	Tiszai-pálya 200 pft.	126.—	Hg. Salm " 40 pft.	38.—	Augsburg váltó	108.25
5% bán, horv. és szláv	70.75	Duna-gőzh.-társ. 500 pft.	442.—	Hg. Pálffy " 40 pft.	39.—	London "	126.20
Bankrészevény	841.—	Triesti Lloyd-társ. 500 pft.	196.—	Hg. Clary " 40 pft.	36.—	Arany "	6.07
Hitelintézet	191.10	Budapesti lánchíd 500 pft.	397.—	Gr. St. Genois " 40 pft.	38.50	Ezüst 100 forintért	126.50

Felhívás a hegyaljai bormivelő egyesület ügyében.

Ki az utóbbi időkben közéletünk nyilvános mozgalmait figyelemmel kísérve, meggyőződhetett a felől: miként hazánkban az egyesületi élet egy idő óta oly öröndetes lendületet nyert, mely ha továbbá is hasonló hazafiai lelkesedéssel, kitartó, és szükség esetében áldozatra is kész jó akarattal támogatattik, hazánk szellemi és anyagi jólétét — előbb bár vagy utóbb — de kétségtelenül a legsikeresebben mozdítandja elő.

E nézetünket igazolják ama sikerdús törekvések, melyek Magyar Gazdasági Anya-Egyesületünk hazánk közgazdasági érdekeinek fejlesztése körül eddigi működéseiben oly elismerésre méltólag tanúsított.

Igazolják továbbá azon számos rokonceu gazdasági egyletek, melyek a közelebbi időkben hazánk majd minden vidékén keletkezve, részint működéseiket már megkezdették és sikerrel folytatják, részint alapszabályaik felsőbb helyre terjesztésével a megalakulásnak néznek eléje.

A közrészt, mely ezen egyesületek iránt honszerte oly mérvben nyilatkozik, szolgáljon nekünk hegyaljaiaknak buzdító ösztönül arra: miszerint gazdaságunk egyetlen egy legfontosabb iparágát, hegyaljai borszatunkat s ennek érdekeit, melyeknek a kor kívánalmi szerinti fejlesztésétől mindnyájunk jobbálta annyira függ, minél melegebb hazafiai részvétellel karoljunk fel.

Ne engedjük különösen azt, hogy azon egyesület, mely érdekeink képviselésére hivatva van, s melyet, mint tudjuk, nem pillanatnyi lelkesülés, de a szükség közérzetéből fakadt s éveken át érlelt azon meggyőződés: hogy a jólét egykori magas fokáról annyira alászállott Hegyalja sorsán csak egyesült erővel segíthetünk — a jelenlegiekénél kedvezőlenebb viszonyok között alig pár évvel ezelőtt hozott létre, ezen egyesület mondjuk most, midőn a közügyek iránti érdeklődésnek számos jeleivel találkozunk, részvét és pártoláshiany miatt feloszlanı kénytelenítessék.

Hisz ama fillér, melyet évenként egyesületünk összetartására s ügyeinek kezelésére áldozunk, bő kamattal meg van jutalmazva már csak az által is, hogy időnkint összegyűlekezve és saját ügyeink fölött tanácskozáva, teendőink irányát önmagunk jelölhetjük ki, a módokat és eszközöket, mik által jobbletünk céljához juthatni remélünk, a körülményekhez képest megválaszthatjuk stb., szóval a józanul felfogott s minden értelmes és mivel ember előtt becses egyesületi élet szellemi és anyagi élveiben részesülhetünk.

Tartsuk tehát fel egyesületünket, s ügyeiben minél gyakrabban cselekvő részt véve igyekezzünk azt mind anyagi, mind szellemi tekintetben életerejének azon fokára emelni, hol annak működéseitől Hegyaljainkra nézve az eddigiéknél mindenestre hasznosabb és sikeresebb eredményeket várni jogosítva lehessünk.

Kelt Mádon auguszt. 1-én 1860. B. Vay Miklós, mint a hegyaljai bormivelő egyesület elnöke.

Felhívás a felső tiszai gazdasági egylet részéről.

Miután az egylet f. évi május 21-én tartott választmányi ülése határozatánál fogva f. évi october hó 11-én Nyiregyházán állat-, gazdasági termény- és kert növényekkel összekötött gyümölcskiállítás, eke- és szántásversenyt tartand, pénzbeli jutalmak és dicsérek oklevelek kiosztásával: egyelőre tehát felhivatik a gazdaközönség, s a hazai gépészek, hogy a tervezett kiállítást hozzájárulásukkal s részvétőkkel támogatni s elősegíteni sziveskedjenek, ezen kiállítás részletei később bővebben fogván közhírré tétetni. — Kelt Nyiregyházán, 1860. augusztus 2. A kiállítást rendező bizottság.

Piacok.

BAJA, aug. 11. A hét folytán csaknem folytonosan szép időnk volt, minek következtében az aratási munkálatok sikerrel végeztek, s mi hetivásárunkra is kedvező befolyással volt; a mennyiben meglehetősen mennyiségű új gabnakészlet fordult meg piacunkon; s a vevőktől, a kedvező tudósítások dacára, jó áron fizetettek. Eladatok körülbelül 3500 mérő. A terményárak a következők voltak: buza, 3,80—4,6, árpa 2,10—2,0, zab 1—1,7, kukorica 2,10—2,30.

PEST augusztus 8. A gabonaiüzlet a lefolyt hét folytán meglehetősen élénk volt, s emelkedett árak mellett a buzaforgalom 25 ezer mérőre ment, melynek két harmadát helybeli fogyasztók, s egy harmadát külföldiek vették meg. Több megrendeléseket nem lehetett teljesíteni, a készlet hiánya miatt. Régi rozs elkelte mintegy 2000 mérő a jegyzett áron, az újat octoberi szállításra 2 ft 80 krra tartották. Kukorica elkelte 10,000 mérő, melyet részint sertéskereskedők, részint üzerek vásároltak össze. Tavalyi árpából is kelt el néhány ezer mérő.

SGEGED, aug. 8-án. A gabonaiüzletben még mindig élénk hangulat, különösen a tavali termést illetőleg, s miután az ő buza mindinkább ritkává lesz, mérőjét 4 ftről 4 ft 50 krig fizetik a molnárok úgy mint a fogyasztók.

Új áruból még mindig keveset hoznak eladásra; az áru legnagyobb részét nedves s mégis gyorsan elkel 3 ftr 50 kr. 4 ftr 40 kr-ával.

Kevés rozst is hoztak már eladásra, de az áru fekete s könnyű, mit a sok eső okozott.

E héten körülbelül 500 mázsa egy- és kétnyi retti gyapjút vettek idegen árusok 100 egész 106 ftr-ával mázsáját. Ez áruból már nincsen készlet.

Üzleti terményárak: Tisztabuza legjobb 3 ftr 99 kr. Közép 3 ftr. 88 kr. Kétszeres legjobb 3 ftr. 36 kr. Közép 3 ftr 25 kr. Rozs legjobb 2 ftr 20 kr. Közép 2 ftr 10 kr. Árpa legjobb 1 ftr 47 kr. Közép 1 ftr 36 kr. Zab legjobb 1 ftr 26 kr. Közép 1 ftr 19 kr. Törökbuza 2 ftr 10kr. Paszuly 2 ftr. Paprika mázsája 12—20 ftr.

GYÖR, aug. 4-én. Hetivásárunk ma meglehetősen élénk volt. Szállítvány két-háromszor annyit mint a mult hetekben s többnyire új gabonából. Legkeresettebb volt az új buza, mely emeltebb ár mellett jó keletmek is öröndet. Általában az üzerek pár heti csiggetegségük után elevenedni kezdenek, mi a természetekre is bátorítólóg hat. Innét ismét következtethetjük azon szilárdságot, mit az árakra nézve az utóbbiak részéről ma már tapasztaltunk, s innét a különböző gabonaművek árának jelentékeny felszökkenését.

A mai hetivásári árak így alakultak: tiszta buza 4 ft. 80 kr. — 5 ft. 20 kr., közönséges 3 ft. 80 kr. — 4 ft. 40 kr. behozott 1453 mérő; kétszeres 2 ft. 60 kr. — 3 ft. — kr., behoz. 178 m.; rozs 2 ft. 60 kr., behoz. 1832 m.; zab 1 ft. 40 — 60 kr., behoz. 171 m.; kukorica 2 ft. 40—60 kr., behoz. 68 m.; burgonya zsákja 1 ft.—1 ft. 30 kr., behoz. 231 zsákka.

Gy. K.

Vegyesek.

Horváth-slavóniai gazd. egyesület.

Zágrábból a bécsi Wanderernek a következőket írják: A horváth-slavóniai gazdasági egyesület egy földmívelési miniszterium alakításának kérvényezéséhez nem akar járulni, mert általában nem célszerű egy olyan testnek, mely egészben nyavalyog, egyes szerveit gyógyítani akarni: a részenkin-ti látszatos, palástoló orvoslás semmit sem segít; a mezzei gazdasági érdekek Horváthországban, vagy inkább az egész ausztriai birodalomban nem azért szenvednek, mert földmívelési miniszterium nincsen. Egy ily mi-

niszterium állítása által csak a bureauk szaporodnak, s az új miniszterium rendeletei és kibocsátványai csak az irkálást növelnék. Az ország szükségéinek felismerésére s a kibák lehető megorvoslására egyedül az országos képviselők vezethetnek. A horváth-slavóniai gazdasági egyesület a gazdasági állapotok javulását s a bajok orvoslását életrevaló institutióktól, a közszellem szabad és munkás mozgástól, szóval a a politikai léteztől reményli.

A selyemtenyésztőknek. Kolozsvárott Baloghné asszony a selyemtenyésztés barátaival tudatja, hogy 1) mindazoknak, kik a selyembogarak megőlésére vagy a gubók lemotollására nézve zavarba jönek, személyes vagy bérmentes levélben való megkeresésére szívesen ad óhajtott utasítást; 2) első minőségű gubókat 1 a. é. ftr-ával megvesz; 3) nevezett asszonyságnak portugalliai, kurdistani és sinai selyembogár-tojásai vannak, melyek oly előnyösöknek mutatkoznak, mint ezt sok évi gyakorlata közben még nem tapasztalá. Május 13-dikától 18-dikáig, ily rövid idő alatt, kikelték, s jun. 16-án már be lettek fonva. Hogy az itteni égálji viszonyok minő befolyást gyakorolnak reájok, a birtokosnő annak idejében tudatni fogja; 4) A kurdistani mag sárgás-zöld, a sinai zöldes-fekete, a portugalliai szép fehér. Ezen fajok időszak (periodus) két és fél nappal, alvási idejük 12—14 órával rövidebb, mint a többieké. E körülmény a termelők előtt különösen figyelemreméltó; 5) ilyen magvakra elő lehet fizetni a nevezett asszonyságnál, aki mutatványul néhány gubót is ad.

A csongrád megyei gazdasági egylet ügye f. hó 2-án császár ő főlségének eléterjesztetvén, azok aláírtattak s az egylet véglegesen megerősítetett. Az alapszabályok némi változást szenvedtek. Sz. H.

Esztergom városa a tanulóknak a gyümölcs-fatenyésztés gyakorlati tanulására 400 négyszögölnyi tét ajándékozott.

Nagyon jellemző, hogy míg a gőzhajóársaság a főlső vonalon — hol több versenytárs akadt — az utazás könnyébbítésére oly sok intézkedést tett, addig az alsón még minden arégi kerékvágásban marad. Nem volna-e célszerű, ha vállalkozó honfiaink az alsó vonalra is fordítanának figyelmet? A közönség mely már ügyis sokallja a méregdrága vitelbért, bizonyosan részükön lenne. Csak egy pár magángözös kell az alsó Dunára, és majd arra is olesőbban visz a szabadalmát ma is nagyon használó társaság. Sz. H.

A mezőhegyesi ménesből aug. 16., 17, és 18-án számos 4—5 éves tenyésztésre alkalmas lovat fognak elárverezni Mezőhegyesen.

A pesti piacon jul. 25-én lehetett az idei első szőlőt látni, a mi az idei kedvezőtlen időjárás mellett igen korainak mondható.

Közlekedés.

Gőzhajók indulása.

PESTRŐL fölfelé: naponkint délután 4 órakor; lefelé: hétfőn, szerdán, pénteken, szombaton reggel 6 órakor.

BAJÁRÓL fölfelé: vasár., kedd., szord., szomb. esti 1/2 8 órakor; lefelé: hétf., szerd., pént., szomb. délután 1/2 3 órakor.

Vizálás.

Pest. aug. 2. 10' 6" 0 fölü.

Szeged. jul. 25. 16' 7" 9".

Sorshuzás.

Budán aug. 4-én. 27, 31, 42, 8, 36.

A tevés aug. 7-én regg. 9 ór. záratott be.

Bécsben jul. 28-án. 66, 41, 26, 56, 74.

Az új számok aug. 11-éről várandók.

Gazdaszatunk érdekében.

Nem tehetem, hogy a gazdaszat terén számos éven át gyűjtött tapasztalatom közül különösen azokat, melyek leginkább e vidéket érdeklik, s az itt főképp uralkodó hibákra vonatkoznak, közzé ne tegyem.

Mint minden üzletnél, úgy a gazdálkodásnál is csak azon kezelők bírnak kellő eredményre vergődni, kik a szükséges elméleti és gyakorlati képzettséggel bírnak. Azonban sajnálkozással kell tapasztalunk, hogy hazánkban s különösen vidékünkön az érintett igazság semmi figyelembe nem vétetik.

A földbirtokosok a kezelésre vonatkozó véleményre nézve két, egymással legellenkezőbb irányt látszanak követni. Az első rész azon szomorú téveszmében ringatja magát, hogy a gazdálkodáshoz bárki is minden elmélet nélkül hozzáláthat, így okoskodván: mindenki akkor szánthat, mikor más, akkor vehet, arathat, nyírhat, mikor más, sőt a nélkül, hogy valaha gazdaszati tanulmányozást tett volna, tudhatja, hogy, ha a juhne környezete fehéres, az állat egészségtelen s hihetőleg méteyben szenved; mi több — megbíráthatja a föld mineműségét és pedig oly ügyességgel, hogy alap-földre (Grunderd) nincs is szüksége; holott ez teoretikusok szerint oly kellék, melynek hiányával azt eszközölni nem is lehet. Es ha egy rendes gazdaszati tanintézetben kiképzett egyén e párt emberéhez ily kérdéseket intézne: hány nemű a földvegyíték, és mindenik minő veteménynek felel meg? vagy: mily alapföldet kíván ez vagy ama termőföld, hogy például buzatermő legyen? E kérdésekre a válasz rendszeren az, hogy az ily fürkészesek fölöslegesek; mely állítás aztán azzal támogatatik hogy a birtok régi időtől fogva három nyomású t. i. egy harmadrész parlag, egy harmadrész őszivel s egy harmadrész tavaszival bevetve, és hogy ezen gazdálkodási rendszer mellett még a birtokos tönkre nem jutott. — Tapasztalhattuk azt is már elég-szer, hogy a legterjedelmesebb birtokoknál a gazdaszati igazgatás oly egyénekre bízottatik, kik egészen más pályát választván maguknak, csak előléptett korukban rögtönzöttettek gazdaszati egyénekké, roppant nyügrére, a náluknál e téren kiképzettebb alárendelt gazdatiszteknek. Hát azt nem tapasztalhattuk, hogy nevezetes birtok fölötti intézkedés egy kiszolgált udvari vadász, inas vagy más értelmetlen egyén által bitoroltatik? Ily ferde és lealacsonyító eljárások nevesek a gazdálkodás hátrányára törőnek, hanem még e nemes pályára törekvők kedvét is elveszik, midőn látják, hogy ily egyénekkel egy vonalon állni a hosszú szak tanulmányozás által kiképzett egyének is. — Igaz, hogy kis, például paraszt birtokokhoz csak nem állíthatunk intézetekben képzett egyéneket; de kiterjedt birtokoknál, hol a sokféle gazdaszati ágaknak a legnagyobb összhangzásban és kiszámított viszonyban kell állni, a képzettség merőben nélkülözhetetlen. Ide járul, hogy a nagyobb birtokokban működő képzett egyének a paraszt gazdáknak mintául szolgálhatnak, holott ellenkező esetben a nép fölvilágosítás nélkül fogna maradni.

Földbirtokosaink második része pedig éppen a legellentétesebb véleményben van. Ezeknek a világgért sem kell hazai gazda, csak külföldi, ki hires külszazági intézetekben és gazdaságokban nyerte ismereteit. Elfeledik e jó urak, hogy minden honnak más égalja, más földje és más ipar- és kereskedelmi viszonyai vannak. A gazdaszat nem gépészet; a gazdaság elrendezése nem hasonlít valamely gép fölállításához, mely minden vidéken ugyanaz lehet. Más eredménye lesz egy honunk intézeteiben képzett gazda működésének, ki elméleti tanulmányai mellett honunk gazdaszati körülményeit ismeri. Csak egy ily egyén lesz

képes megbírálni az ezekben kerülő gazdaszati gépek közül melyik használható a mi földjeinken célszerűen és nyereségesen, mit egy külföldi csak több-évi költséges kísérlet és tapasztalatok után (mit egy 40—50 éves egyén már nem igen hajlandó megszerezni) eszközölhetné sikerrel. Az ily külföldi gazdaszati igazgatók első teendőikül az alárendelt tiszték fizetésének megrövidítését ismerék, s legfőleg a fáradozók csekély díjából lehuzott filléreket lőnek képesek eredményül fölmutatni. Nagyobb rész pedig néhány évi kísérlet után az angol modoru bérbeadást tervezék, mely alkalommal a tisztelt igazgatói egyén, a birtok legszebb részét tartotta magának.

Ezekből látható, hogy az érintett szélsőségek sehogysem vezetnek célhoz, azért vegye minden nagyobb földbirtokos szívére, hogy birtokainak kezelését tökéletesen képzett s honunk viszonyait körülményesen ismerő egyénekre bizza. Hogy pedig ez kivihető legyen, azon legyünk, hogy minél több gazdaképző intézettel bírjunk, s az e pályára léptet egyéneket úgy jutalmazzuk, hogy aztán azok érdemesnek találják szellemi és anyagi erejüket állásuknak fölládozni.

Reményem, ha a gazdaszati egyletek országszerte tökéletesen életbe lépnek, az ezek által eszközözendő példa és eszmecsere a tévedések eloszlá ára nagy befolyással lesz.

ARTINGER FERENC.

NAPLÓ.

* Rég feltűnt előttünk, hogy héber vallásu polgártársaink a lökertet nem látogatják. Marmár nyilvános megrovásra készültünk e külöködésért (separatismus), mely a városunkban a nélkül is gyöngé lábón álló társalmi életet megrontja. Azonban roppant bámulatunkra tudomásul esett, hogy az említett elmaradásnak oka maga az érdemes lövészegylet. Pirulunk, de tartozunk vele az igazságnak, tartozunk tisztünknek, melyet egy nyilvános közlöny vezetésével magunkra vállaltunk, midőn a világnak értékre adjuk: hogy a bajai lövészegylet nem hajlandó héber vallásu polgártársainkat kebelébe fogadni. Kérjük a lövészegylet érdemes elnökét, sziveskedjék bennünket fölvilágosítani, vajjon a közgyűlés vagy pedig csak a bizottmány határozatára történik-e e botrányos kizárás? Az első esetben szgyeljük, hogy városunk értelmiségének többsége, — mert abból állna a lövészegylet, — a becsületességen kívül még más okot is tud találni a befogadás megtagadására; a második esetben kárhoztatjuk egy oly bizottmány megválasztását, melynek belátása a balitéletekből ki nem bontakozni elég kiskoru. —

Városunknak van 18000 lakosa, ennek egy harmada, azaz 6000 teszi a középpolgári osztályt, ez alatt értvén a honoratiorkat, kereskedőket és iparosokat; mely szám igen csekély arra nézve, hogy ez osztály a közügyek és érdekekben hatályosan szerepelhessen. E számnak fele ugymint 3000 teszi a főleg kereskedéssal foglalkozó zsidóságot; mi egy ekkora városban rendkívül jelentéktelen szám arra, hogy a közügyekben egységes döntő vezéri szerepet viseljen; azonban az említett külöködés által nem csak az lesz a baj, hogy kevesen maradunk, hanem még egy ugyanakkora 3000 számú külön irányu pártot alkotunk, mely már csak azon okból is érdekeinkkel ütköző magatartást tanusítand, mert körünktől s így céljainktól is elzártuk.

† A „Vörösmarty album,“ szerkesztve a bajai felgymnasium ifjuság által, megjelent. A kiállítás Medershitzy nyomdájának becsületére válik. A dolgozatok, tekintve a szerzők ifju korát, szép haladást tanusítanak. Legtöbbször találkoztunk benne Popovics nevével, a ki a Vörösmarty-ösztdíj-ból meg is jutalmaztatott egy arannyal. Az

„Alkonyodik . . .“ és „K. R. barátomhoz“ című esinos költemények szép reményekre jogosítanak a fiatal szerző — Rézler György irányában. A prózai dolgozatok is sikerültek. Nem lehet azonban, hogy a legmelegebben ne ajánljuk ifju barátinknak, miszerint a cifra, sallangos kitejezésektől s a szódagálytól, a mennyire lehet, óvakodjanak! Lesznek tán, a kik szépnek találják, mikor K. így szól: „Ha föltámad keleten a boltozat biboros leventéje, s a csöndes vizek sima habjaiban arany hajszálait fürösztli: nem tombol már a világ fagyfaló éjszakai fuvalomnak szilaj légaripája a földanya kebelén, hanem a korány rózsaszínű habhegyei ékítik a messze láthatár biborszegélyezett körívét.“ — de mégis szebb az az egyszerű természetesség.

† A Rókuskápolna tornyát építik; a keresztet az elmúlt hétfőn tették föl. Az építésről eszünkbe jut a — városháza, meg az a sok rongyos épület, melyek a dunaparton, a piacon s a legszebb helyeken oly várva-várják a föltámadást; eszünkbe jut, és sohajtva kérdezzük: van-e nálunk szépitészeti bizottmány? . . . és ha van: hát hol van, és merre van?

† — Barátom, szolt a napokban egy blazirtságáról ismeretes fiatal ember, szörnyen megúntam az életemet! tanácsolj kérlek valamit, mitevő legyek, hogy könnyű szerrel megszabaduljak tőle?

— Menj ki a lökertbe s ha besötétedik, indulj meg gyalog haza; ha ki nem töröd a nyakad, Isten csodája lesz.

† A szabadkai postára következő cím alatt adatott fel egy levél: „T. c. Sáska úrnak, Felső-Monostoron.“ — s a következő helyeken fordult meg: Szeged, Monostor, Temesvár, Pest, Irsa, Pest, Kassa, Debrecen, Szeged, Bezdán, Zombor, Baja. — A bajai postán is adatott fel egy B. M. Monostorra, és eme helyeken mentát: Horgas, Kis-Kanisa, Szeged, Monostor, Vinga, Temesvár, Monostor, Baja.

† A „Srbszki Dnevnik“ belgrádi levelezője írja, hogy ott a szerbek és törökök között két ízben történt verekedés. Az első így adja elé: Egy bosniai török a görög vallásra tért át és Belgrádban telepedett le. Rövid időre rá ezen áttértnek fivére Bosniából Belgrádba jött és megtámadta fivérét, hogy áttért „a kutya hitre“. A támadónak több bosniai török, az áttértnek pedig szerbek jöttek segítségére. A verekedés egész a következő napig tartott és a tudosítás szerint nyole török tütetett agyon s többen közülök a Szávába szorítottak; a szerbek részéről is többen sebesítették meg. — A másik egy kötéltáncosnó miatt történt; ki midőn a 15 öl magasságú kötélen a közönségnek ügyességét mutogatá, egy török a kötelet elakarta vágni; egy csendőr azonban észrehevén szándokát, azt meghusítottta. Ebből verekedés támadt; s azóta napirenden vannak az ily összekocanások a szerbek és törökök közt.

PAKS, aug. 10.

A mult hó végén beállott esős idő megijesztett minket, mert gabonánkat még nem gyűjtöttük össze; azonban, mi leginkább nyugtalanított, volt a félelem, hogy szőlőink zöld rothadásba esnek. Találtunk is firtök, melyek ilyenek. Ha már nem esnek többé, érnék a szőlő. Mint mutatkozik, az idén többet fogunk szüdni, mint tavál; csak Isten adná is! Néhány év óta még egyszer annyit költünk munkáltatásra, mint a mennyi bort nyertünk; így kívánatos volna, ha jutalmazva lennénk. — Napi eseményeink közé tartozik a magyar ruha általános hordozása. Nem régen egy zsidó mennyekzöben a vendégek mind magyarosan öltözve jelentek meg. — Hetivásáraink közepszerűek. A gyümölcs drága. Halászaink kevés halat fognak, miért is jó áron kel el. A közepszerű bor 5 for., a jó 8—9.

— Z.

TÁRCA.

Felebarátod feleségét ne kívánjad!

(Beszélyke.)

SZEREMLEI BERTÁTÓL.

(Folytatás).

II.

A mennyboltozat ékes fejedelme, a királyi nap, arany sugáiraival még egyszer végig szegélyezve a hegyormokat, lebukott hűs tengernyoszlójába; és a kifáradt föld felett fölüté már gyász sátorát a barra éj — — — kellene mondanom, ha számot akarnék tartani arra, hogy bizonyos urak megdicsérjenek, kik különös örömeiket találják az ilyen pacsirtaféle stílusban.

Szjah! — — — no de térjünk a dolgra.

Esti tíz óra van.

A „csiga“ vendéglő egyik szobájában ifjú hölgyet találunk mély gondolatokba merülve.

Ugyanaz, ki Hetykefi barátunk szívét annyira felháborította.

A hölgy szép, rendkívül szép.

Az emberben megakad a lélekzet s elszorul a szív, ha látja e bánatos arcot avval a búbájoló halványsággal s azokkal a nyugalmölő vágyakkal, melyek a legszigorúbb aszkéta vérét is képesek föllázítani.

A folyosón léptek hallatszanak.

Néhány pillanat múlva az ajtó feltárul s azon Hetykefit látjuk belépni.

— Te vagy George? kérde a nő még mindig maga elé bámulva, a nélkül hogy a jött felé tekintene.

Hetykefi nem szólt semmit. Keblében a bámulat, remény és félelem érzelmei váltakoztak. Hirtelenében nem tudta mitevő legyen.

— George te vagy? ismétlé a nő még mindig az előbbi helyzetben.

Semmi felelet.

— Ki van itt? mondá aztán emeltebb hangon, melybe azonban némi aggály is vegyült s hirtelen fölemelkedett üléséből.

— Ne féljen asszonyom én vagyok! szólt határozott hangon Hetykefi s néhány lépéssel a nő előtt teremvén, megfogta annak kezét s hosszú csókot nyomott rá.

Nők előtt ez a legjobb ajánló levél. Egy ilyen csókból biztosabban megtudják, hogy kik vagyunk, mintha a passzusunkat mutatjuk meg nekik.

Az egyiptomi álmaskönyv is bizonyítja ezt, mondván: Megesókolod egy nőnek a kezét: szerelmes vagy! 25.

— Szent Isten! sikoltott fel a nő, mi alatt kezét megszabadítani törekedett, kicsoda ön s mit akar?

Hiába, a nőknek már szokásuk azt is kérdeni, a mit külföldben igen jól tudnak. Hetykefi térdre ereszkedett előtte.

— Azt kérde asszonyom, ki vagyok, szólt aztán szenvedélyes hangon; én egy fiatal ember vagyok, a ki önt tegnap először láttam a színházban, láttam és bámultam; egy fiatal ember, a ki ön szépsége megigézett, a ki az ön bájainak rabja lett; a ki boldognak mondaná magát önnek rab-szolgája lehetni asszonyom; a ki önnek egy mosolyáért lemondana a föld minden javáról, boldogságáról; a kinek csak egy véte van asszonyom, és az, hogy önt szereti, imádja; szereti a leglángolóbb szerlemmel, s imádja szívének egész hevével, oly hévvel, minőre csak emberi szív képes!

Valóban Hetykefi úr oly tüzzel, oly lélekkel beszélt, miként hinnünk kell, hogy érezte is, a mit beszélt.

A nő zavarban volt.

De melyik nő is az, a kit ily nyilatkozat zavarba nem hozna!?

Szeretném azt a nőt ismerni!

— De ön visszaél uram egy szerencsétlen nő helyzetével, ki nem képes ön ellenében védeni magát, ki egészen egyedül van.

— Áldom a sorsot érte, hogy ekként rendelte.

— Szóljon hát mit kíván.

— Egy szót asszonyom, egy mosolyt önnek ajkáról, mely azt mondja, hogy megbocsátja vakmerőségemet! Legyen ön úrnőm, azt kívánom, s engedje, hogy én rabja legyek!

De ön tán nem tudja uram, hogy én — vak vagyok?

— Én csak azt tudom, hogy ön szép s hogy én imádom önt.

— De nekem férjem van uram.

Hetykefi e szavakra hirtelen fölállt.

— Férje? . . . Mondja inkább asszonyom, zsarnoka, boldogságának gyilkosa; ki nem érdemes arra, hogy ön lábát beszenyezze vele.

A nő sohajtott.

Hetykefi újra megfogta kezét.

— Jöjön hozzám asszonyom, én boldoggá teszem önt! Úrnőm lesz, királynőm!

— Igen, két-három hónapig, vagy tegyük egy évig, míg szenvedélye el nem hamvad; de azután?

— Válgjon el tehát férjétől s legyen nőm?

A nő gondolkodni látszott.

— Ám legyen, mondá aztán, egy föltét alatt beleegyezem.

— És az?

— Egy évig nem fog ön közeledni hozzám.

— Ön kegyetlen.

— Csak elővigyázó. Megakarok győződni előbb ön szerelméről, kitartásáról. Lássá én még önt nem is ismerem. Szabad nevét tudnom?

— Hetykefi.

— Keresztnevét?

— Sándor. És ön neve asszonyom?

— Emilia.

— Emilia . . . Ó Emilia, ha tudná, mily hévvel szeretem önt! Emilia, könyörüljön, szánakozzék rajtam!

— Elfogadja a föltétet?

— Asszonyom, ön nem fontolja meg, mily hosszú egy év!

— Ön azt mondá előbb, hogy engedelmeskedni fog szavamnak?

— Jó tehát elfogadom.

— Eskügyék meg!

— Esküszöm!

— E perc óta férjem rám nézve meghalt. Én az ön jegyese vagyok Sándor s egy év múlva neje. Vezessen!

III.

Három nap mult el.

A boldogoknak egy pillanat, a szerencsétleneknek örökkévalóság.

A harmadik nap reggelén Hetykefit még az ágyban találjuk . . . Eppen az álmodörgői ki szeméből.

Később a csengetyűt rántja meg, mire Zsán lép be a szobába.

— Hány óra? kérde az inastól.

— Mindjárt tíz lesz.

— Fölkelt már a nagyságos asszony?

— Még nem.

— Hálóköntősemet!

Az inas ráadja s kérde:

— Méltoztatik még valamit parancsolni?

— Ha fölkel a nagyságos asszony, kérdeztesd meg a szobalánynyal, megengedi-e, hogy vele reggelizzem!

— A mint parancsolja nagyságod.

Az inas távozott.

Hetykefi a pamlagra veté magát és elgondolkodott.

Három napja hogy itt van, mondá magában, és még mindig semmi eredmény! Ha valakinek elmondanám, kinevetne érte, és meg is érdemleném. De miért is vagyok oly félenk, oly gyáva, mint az iskolagyermek, a kit egy szigorú mozdulat, egy keményebb hang visszariaszt? . . . Türelmem fogyni kezd; nem, ez tovább így nem tarthat!

Felugrott és heves léptekkel járt fel s alá a szobában.

Egy évig várjak, folytatá aztán tovább, egy évig; mikor ez a három nap is oly hosszúnak, oly végtelennek tetszett! Ó asszonyom, ön tolem emberfölöttit követel? . . . De micsoda nő is ez? tevő aztán hozzá s pillanatra megállott; akármily elhatározottsággal, akármily haraggal közeledjem feléje, midőn mosolyogni kezd, minőn beszédre nyitja ajakát: oly szelid leszek, mint a ló, mely Rarey keze közé kerül; elbűvöl, megvarázsol; s ha csak körében lehetek, azt hiszem mennyben vagyok . . . S mellette mily szigorú! Egy csók! . . . pedig az oly kevés és megtagadja tolem!

„A csók, Sándor, acél, mondá, mely a hideg kovából is tüzet csal ki; a csók veszeléses ár, mely mulhatlanul az örvénybe sodor. A mely nő csókot ad, az a fegyvert egyúttal ellene kezébe teszi le; s így sorsa annak kegyelmétől függ.“

„Könnyen okoskodik ön asszonyom, mert — — — nem szeret.“

„Ha nem szeretném, szóljon, itt volnék most?“

Le voltam fegyverezve.

Mit tehettem? Még nekem kellett bocsánatot kérnem.

Ó ez a nő még örültte tesz!

Hanem ma nem hátrálok; szigorú, kéréltetlen leszek; nem bánom, történjék bármi!

E monolog után becsöngeté Zsánt.

— Fölkelt már a nagyságos asszony?

— Még nem.

— Pedig már tizenegy óra.

Hetykefi úr lehányta magáról a hálóköntöst és öltözni kezdett.

Mire egészen készen volt, éppen delet harangoztak.

— Zsán!

— Méltoztatik?

— Mit izent a nagyságos asszony?

— Még mindig nem kelt föl.

— Furcsa! . . . Tán későn feküdt le?

— Nem szolgálhatok vele.

— Tudakozódjál utána!

Zsán kiment és azon hírrel jött vissza, hogy a nagyságos asszony már éjtélkor ágyban volt.

— Nézzétek meg, tán sétálni ment a kertbe.

— A szobalány már hét óra óta fenn van, s azt mondja, azóta nem távozott szobájából;

— Csak nem lett tán valami baja? és hallgatózni kezdett az ajtón.

Ott át csendes volt minden.

Hetykefi halkán kopogni kezdett.

— Emilia!

A legkisebb nesz sem hallatszott.

Erősebben kopogott.

Ugyanazon csendesség.

— Emilia! . . . Emilia!

Semmi válasz.

— Az istenért asszonyom, tán valami érte önt?

Szavaira még a viszhang sem felelt.

— Zsán, nézzétek, nyitva van-e a másik ajtó; s ha nincs, be kell törni! Itt valami szerencsétlenség történt.

Zsán az ajtót zárva találván, zörgetni kezdett rajta.

Ezalatt Hetykefi is oda érkezett.

— Be kell törni! Törjétek be! parancsolá!

És az ajtó betörtetett.

Hetykefi egy pillanat alatt a szobába u termett.

Körülnéz.

A szoba üres; nem lát benne senkit.

— Emilia! mondá csaknem siránkozó hangon, az egekre szóljon hol van?

És összehányta az ágyat, a ruhaszekrényt; odanézett a kályha mögé; megvizsgálta a pamlag alját; sőt még az asztalfiát is kihuzta. Hátha odabújt.

Sehol semmi.

— Elrabolták! kiáltott fel aztán fájdalmasan; elrabolták tőlem! Én Istenem, én Istenem! s tenyerébe rejté arcát. Utána! tévé aztán hozzá hirtelen. Hamar a paripámat! . . . Ti pedig kutassatok fel itthon minden zugot, s nézzetek föl a vendéglőbe is, hátha oda vitték vissza.

Lóra ült és elvágatott, mint a sebes ménkü.

Az emberek néztek utána, hogy Hetykefinek elment a sütnivalója.

(Vége következik).

Úti tárcából.

1855-ban.

LINZ, október végén.

Eddig gőzösen jövék.

Az osztrák-magyar dunai tájakat sokan a rajnai fölé emelik; méltán-e, nem határozhatjuk el részünkről, mert ez utóbbit még nem ismerjük; de annyi változatosságot s emlékeket talál amott a szem, hogy a Dunát is örömezt vallhatjuk a magunkénak. Dürrensteinnál kezdődnek a hegyek szebb alakulatai, s innen mindig szebb s emlékezetesebb az út egész Linz közeléig. Dürrenstein a mi Visegrádunkhoz hasonlít; csak hogy csucosabb s merészebb sziklák tetejére emeltetett; s ép oly nagy mint Salamon tornya; ez is nevezetes Richard angol király fogságáról, kiről tudva van hogy itt volt letartóztatva 15 hónapig Leopold herceg által, a német birodalmi zászlónak megesufolása s megbecstelenítése miatt. A monda szerint Richard, hű szolgája Blondel dalmok által szabadítatott meg, ki mindaddig járt várakról várakra, énekelvén urának kedves nótáját, míg Dürrenstein falai alatt, ez ének viszhangoztatásában, urának hollétére nem talált; kit aztán VI-ik Henrik csak úgy szolgáltatott ki magának, hogy ismét Worms, Mainz és Triffelsben egy évig zárva tartá, honnan csak 150,000 ezüst márkaért válthatá ki magát a fogoly.

A várom alatt egy csinos hasonlevő városka fekszik, mely az obeliszkszerű számtalan sziklacsucok közepette valódi festői képet nyújt.

Közel Mülkhez a Duna egy völgy szorulatot képez, melyet már Nagy-Károly alatt Wachau-vigyázónak hittak, minthogy innen örködtek az avarok beütései ellen.

Mülk 150 láb magas hegyen építve a bencék hatalmas kolostorát foglalván magában, magas tornyaival s kupolájával s hosszú szárny-épületeivel Európában s a birodalomban egyikét tünteti elő a legszebb hasonlevő alapítványoknak. Itt székelték hajdan a bábenbergi Markgrófok, míg nem Jazomirgott Bécsbe helyezé uralkodási székét; s a romaiak által is e helyütt építének fel egy várt, mely később a magyarok birtokába jöven, általok vasvárnak vagyis Eisenburgnak hivatott.

Főntebb Mauthhausen-nál, mely mint neve mutatja, a vámhatárt képezé, lehetett a hajdani válaszfal, mely a németek, avarok és magyarok hazáját határoza. Itt és az Ens folyó közelében a vidéken találtnak a legfőbb váromok is, mert alkalmasint az ős időkben itt vívattak is ki a legfőbb határharcok. Valamivel fölebb pedig Linznél fekszik Efferding, hol Chriembild egy éjszakát töltött, mielőtt Etelhez a hunnok tartományába lépett . . . Nemde mindannyi szép emlék reánk nézve, hahogy már a táj szépsége önmagában is nem volna elég érdekes figyelmünk megnyerésére? Pedig a hatalmas, ugynevezett „Strudel“ és „Wirbel“ örvények kiálló sziklacsucait sem említők még meg, melyek Grein csinos városka és kastélya mellett, mint valami kísérteti ciklopsok állnak útjainkba . . . Ezek valóban alvidéki lelkek tusahelyei; a Duna itt keskenynyé szorulván, a sziklacsucokon oly sebesen hömpölyög le, mintha két szikla medencéből nyomná őt ki a plútoi erő. És a tájék itt is elég vadon arra, hogy bennünket illy gondolatokban tartson.

Azonban e gondolat enyhül, a mint látjuk, hogy emberkéz kovácsol a Dunából kiálló sziklacsucokon, melyeket ujabb időben a kormány emeltet ki a hajózás megkönnyebbitése s biztosítása végett, és ez enyhült gondolattal érünk el Linzbe, e szép fekvésű városba, melyet a magyar mese világ az óperenciák (Ober-Enns) fővárosává emelt. Linz dicső városa a polgári nyugalomnak! Akként virul, mint állása hozza magával. Békében élt jobbára századokon át, de meg is látszik épületein s szokásain a béke malasztja. Mint fővárosa felső Ausztriának, székhelyül szolgál a helytartóság, bíróságok, katonai főparancsnokság és püspökségeknek; van fő és al gimnáziuma, nyilvános könyvtára 25,000 kötettel, süket-néma- és vakintézete, kiseddóvodája s uszodája.

Van ezen kívül egy tudományos, egy egy technikai, egy gazdasági s egy zenészetű végül egy a rendek által díjazott színháza.

A színházban „Vadászat a szalma kaplap után“ című bohózatot adák, melyben Haller kisszony mesteri személyesítésével tünt fel előttem. Egy gazdag zsidó hölgy szerepét játszá a legfinomabb jellemzéssel, melyért igen élénk tapsokat nyert. De más oldalról zsidós kiejtése miatt pisszekkel is fogadtatott, mely elevenen jutata eszembe az uralomra jövő pénz aristokratia sulyát, mely nem tűri meg a színpadnak alakítási jogát sem önmaga ellenében . . .

(Folytatása következik).

(Beküldetett).

Alúlrít ezennel siet köztudomásra jutatni, miszerint a közte és Bálint János úr között ferforgó viszályok békés uton kiegyenlítették; minek következtében kéretik mindenki, hogy az említett ügy jövőre hallgatással mellőztessék. Lengyel Ferenc.

Nyilttér.

(A „Nyilttérben“ minden alapos és nem álnév-től eredő panasz és magánvita fölvetetik. Ezekért a szerkesztőség csak a sajtóhatóság előtt felelős. Egy sornak díja 15 ujkr.)

A perces inasok szabadalmas Baja városában már csakugyan nyakunkra nőnek. Ezek a fickók annyira rakoncátlanok kezdenek lenni, hogy a legangyalibb türelmű embert is kivesszik sodrából. Nem elég ugyanis, hogy egyedű járván, egész torkuk szakadtából sipítanak, hanem azonfelül különös passziójukat találják abban, ha négyen-ötven valamely ablak alatt, — hol tán éppen beteg fekszik, vagy kis gyermek szunyad, vagy az ember fontos teendői által van elfoglalva, — összeállván, versenyezve ordítanak az a nélkül is kellemetlen hanggal bíró és a fillet legnagyobb mértékben sértő sipjukon. Biztosan reméljük, hogy a hatóság rövid idő alatt véget fog vetni e folytonos nyugalmháborításnak és szentelenséggel párosult bosszantásnak! Többen.

Szerkesztői üzenetek.

Baja. „Ha én halál volnék,“ — mi azt a tanácsot adnók, menjen Nápolyba, ott most a halálnak jó szüretje lesz.

Eger. A kért számot küldjük; a novellát kérjük. E hónap 22—24-ig ott leszünk. A többire nézve csak ezen szót kérjük el nem felejtteni: vőfély.

Szabadka, Darázsnak. Az ajánlatot jövőre szívesen vesszük; a számokat megindítottuk.

Zomborba. „Beszélni ezüst, hallgatni arany“ tán ön is e közmondást tartja?

Baja. N. N. Ön nehezeltve mondja, hogy; „A nagys. iskolatanácsos úr tiszteletére rendezett ének-estély ellen panaszt emelt egy második Bikfic úr. A panasz abból áll, hogy a hangok igen gyengék, semmi értelemmel nem bírók, a mit ő inasi munkának tulajdonit.“ — Bizony kár ezért haragunni; annál inkább, miután ez a numero 2. Bikfic valószínűs Smelfungus, a ki a medicei Venust szántóföldjére veréb-ijesztőnek akarta elvinni.

Baja. „Hozzá.“ Már e félév elején kimondtuk, hogy verseket nem közlünk.

Szabadka. „A szolgáló szerelme“ — nagyon dészsa szaga van.

Baja. P. S. Az elhiresült „revalenta arabica“ ha ön tudni akarja, nem más, mint borsó és lencseliszt.

Paks. X. Y. Szerelmei Bertát illetőleg csak annyit mondhatunk, hogy ő mielőttünk is matematikai X. vagy más szóval: ismeretlen.

Pécs. „A kasza-kapa kerülő“ — az, a ki ily rossz novellát ír.

Felelős szerkesztő: Kolmár József.

A kiadó Mederschitzky Ignác nyomdájában, Baján, 1860. Fördő-ntca 345. szám.

HIRDETÉSEK.

8. sz. 4 —2.

Szénszállítás.

A Kis-Szállási iparüzlet által sükségelt félévi

köszénszállítás,

körülbelül 16000 mázsa, ajánlati uton szállítási vállalkozóknak atadatik. Szállítani akarók **ajánlatokat** (Offert), melyekben egy bécsi mázsa Bajára, vagy Kis-Szállásra szállított jóféle **pécsi köszén** ára pontosan és betűkkel följegyezve legyen, nemkülönben 200 ft. bánatpénz is, a **Kis-Szállási** (utolsó posta **Mélykut**) **műiparüzlethez** legföljebb f. é. augusztus 20-káig beküldjék.

A részletes szállítási föltételek ugyanott megtekinthetők.

Kohlen-Lieferung.

Für den Bedarf der **Kis-Szállási** **Gewerbe** wird die halbjährige Lieferung von

circa 16000 Centner Steinkohlen

im Offertwege vergeben. — Lieferungs-lustige wollen Ihre Offerte, worin der Preis für einen Centner Wiener Gewicht guter Pünffirchner Steinkohle loco Baja oder nach Kis-Szállás gestellt, genau mit Buchstaben angegeben ist, mit einem Reugelde von fl. 200 versehen, an die „Technischen Gewerbe“ zu Kis-Szállás — Post Mellykut längstens bis 20. August l. J. einsenden.

Die näheren Lieferungs-Bedingnisse können ebenfalls daselbst eingesehen werden.

Egy ingyenes

Posta-Gyakornok

a bajai cs. kir. postahivatalnál azonnal fölvetetik. Föltételek: hat hónap multával a postakiadó: szakból vizsgát tenni tartozik s azonnal kiadói alkalmazást nyerhet; a német nyelvben némi jartassággal birjon s legalább négy gymnasiumi iskolát végzett legyen. A folyamodók keresztlevelök s egyéb bizonyítványokkal fölszerelt folyamodványukat négy hét lefolyta alatt az alulrít hivatalhoz adják be.

Baja, 1860. julius 31.

A bajai cs. kir. postahivatal.